

Získávání nízkých tlaků

- vytvořit dostatečně nízký tlak
- udržet nízký tlak po dostatečně dlouhou dobu

Vývěva - zařízení snižující tlak plynu v uzavřeném objemu.

Typy vyvěv

1. Vývěvy s transportem molekul z čerpaného prostoru
2. Vývěvy bez transportu molekul z čerpaného prostoru

Vývěvy s transportem molekul z čerpaného prostoru

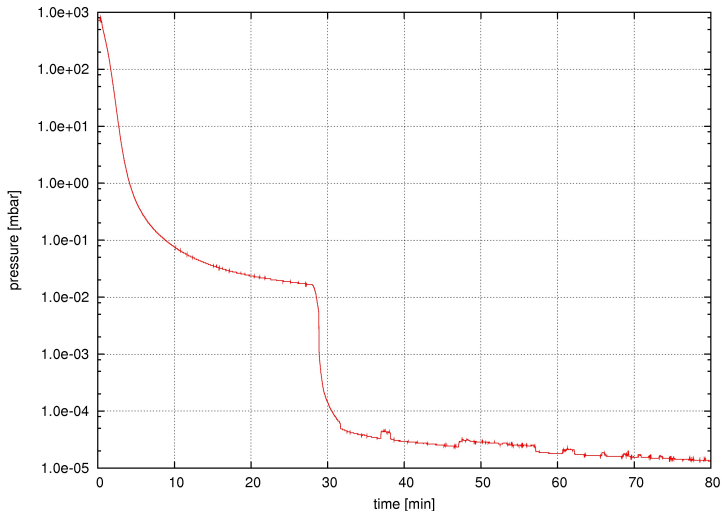
- Mechanické vývěvy
 - Vývěvy s periodicky se měnícím pracovním prostorem
 - Pístové vývěvy
 - Rotační olejové vývěvy
 - Membránové vývěvy
 - Scroll vývěvy
 - Vývěvy s neproměnným pracovním prostorem
 - Rootsovy vývěvy
 - Molekulární vývěvy
 - Turbomolekulární vývěvy
- Paroproudové vývěvy
 - Vodní vývěvy
 - Ejektorové a difúzní vývěvy
- Vývěvy založené na tepelné rychlosti molekul, nebo ionizaci molekul

Vývěvy bez transportu molekul z čerpaného prostoru

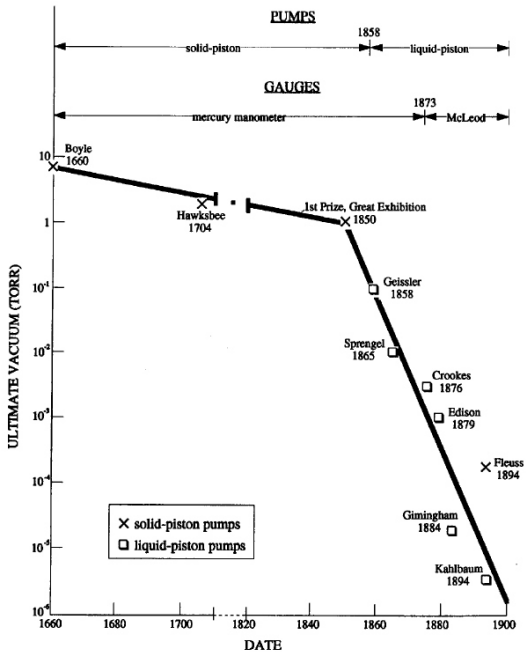
- Kryosorpční vývěvy
- Getrové vývěvy
- Iontové vývěvy
- Sublimační vývěvy
- Zeolitové vývěvy

Charakteristické parametry vývěv

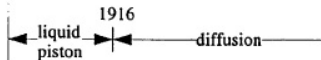
1. Výstupní tlak vývěvy
2. Mezní tlak vývěvy
3. Čerpací rychlost vývěvy
4. jestli používá nějakou pracovní kapalinu
5. provozní podmínky - vibrace, teplota, hluk, ...

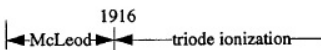
čerpaní aparatury(koule průměr 75 cm)
rotační + turbomolekulární vývěva

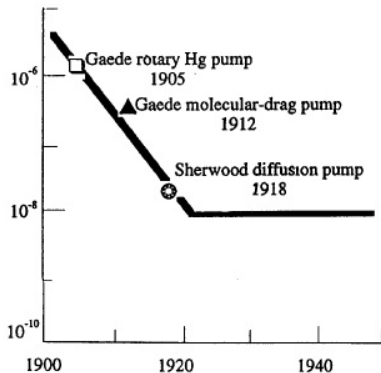
PUMPS

GAUGES

ULTIMATE VACUUM (TORR)

DATE

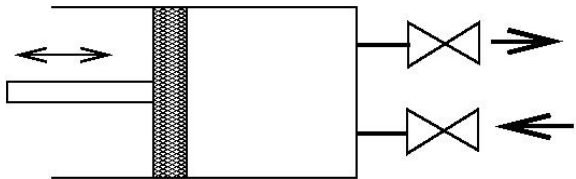
Vývěvy s transportem molekul plynu

Mechanické vývěvy

Vývěvy s periodicky se měnícím pracovním prostorem

Pístové vývěvy

Tyto vývěvy pracují na základě Boyle-Mariottova zákona, při zvětšení objemu se sníží tlak. Proces zaplňování, proces vytlačování plynu

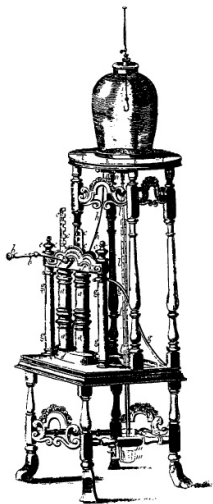

Fig. 5 The double-piston pump of Hawksbee (1704).

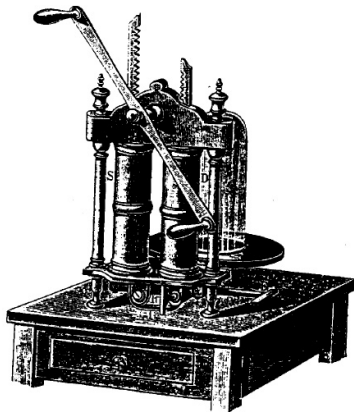
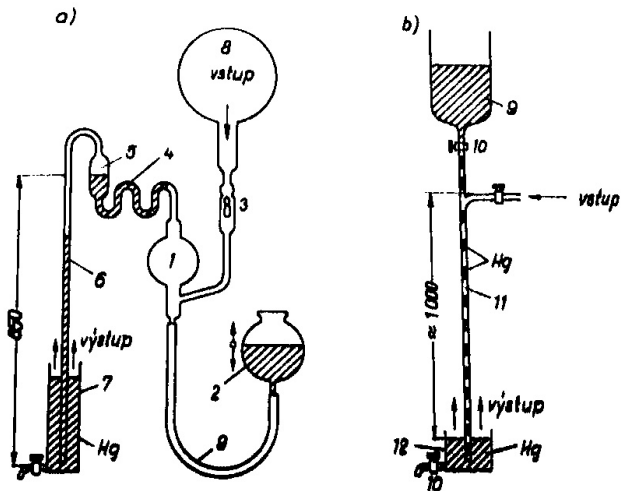
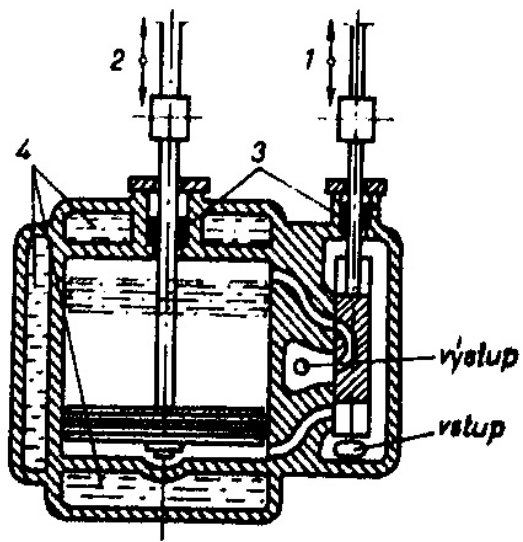

Fig. 6 A commercial double-piston pump from about 1850.

Toplerova a Sprenglerova vývěva

P_b - původní tlak plynu v recipientu, V - velikost čerpaného objemu, v - objem komory vývěvy

$$p_1(V + v) = p_b V$$

$$p_1 = \frac{V}{V + v} p_b$$

po n cyklech

$$p_n = K^n p_b, \quad K = \frac{V}{V + v}$$

teoreticky $n \rightarrow \infty \Rightarrow p \rightarrow 0$

Prakticky existuje mezní tlak $p_0 > 0$ (zpětné proudění plynu, škodlivý prostor v')

Čerpací rychlost

Konstrukční čerpací rychlost

$$S_k = -\frac{dV}{dt} = n(v - v') = nv\left(1 - \frac{v'}{v}\right)$$

n je počet zdvihů za 1s, v je objem pracovní komory, v' je škodlivý prostor

n je limitováno dobou naplnění komory

Teoretická čerpací rychlost

$$I_+ = pS_k = npv\left(1 - \frac{v'}{v}\right)$$

Zpětný proud, p_v výstupní tlak

$$I_- = \beta np_v v'$$

$$I = I_+ - I_- = nv\left(1 - \frac{v'}{v}\right)p \left[1 - \frac{\beta p_v \frac{v'}{v}}{\left(1 - \frac{v'}{v}\right)p} \right]$$

Uvážíme-li, že $\frac{v'}{v} \ll 1 \Rightarrow 1 - \frac{v'}{v} \approx 1$

$$S_T = \frac{I}{p} = S_k \left(1 - \beta \frac{v' p_v}{vp}\right)$$

mezní tlak $p_0 = \beta \frac{v'}{v} p_v \Rightarrow$

$$\Rightarrow S_T = S_k \left(1 - \frac{p_0}{p}\right)$$

Pro $p \gg p_0 \Rightarrow S_T = S_k$

Pro $p \rightarrow p_0 \Rightarrow S_T \rightarrow 0$

Snížení mezního tlaku

- zmenšení v' (vhodnou konstrukcí)
- zmenšení β (např. zaplněním v' olejem)
- snížení výstupního tlaku p_v (předčerpání)

V olejových vývěvách k p_0 přispívá i tenze par oleje

$$p'_0 = p_0 + P_p$$

Skutečná čerpací rychlost

Komora se nenaplní na tlak čerpaného prostoru (vakuový odpor spojů), proto je skutečná čerpací rychlost menší než teoretická čerpací rychlost

$$S_E = \beta' S_T$$

$\beta' = f(p, n) \leq 1$ - koeficient naplnění

Moderní pístové vývěvy

- mezní tlak 0.1-0.05 mbar (podle počtu stupňů)
- tlak na výstupu - atmosférický
- suchá vývěva bez pracovní kapaliny
- 1-3 stupňové provedení